

UNIVERSITETET I BERGEN

Årsrapport 2023 for Fagområde for allmenntmedisin (FAM)

Institutt for global helse og samfunnsmedisin,
Universitetet i Bergen

Innhold

Innledning	2
Ansatte i FAM – 2023.....	2
Ny utgave lærebok.....	4
Felles universitetsmøte.....	4
Undervisning.....	4
Vestlandslegen.....	4
Utvidet praksisperiode.....	4
Forskning.....	5
Veiledning	5
Avlagte doktorgrader i 2023 med veiledning fra FAM.....	6
Pågående PhD-prosjekt med veiledning fra FAM.....	6
Vitenskapelige publikasjoner med referee bedømming.....	10
Vitenskaplige publikasjoner.....	10
VEDLEGG 1 Nytt fra Fagområdet allmenntmedisin.....	17

Innledning

2023 var det først hele «normale» arbeidsåret etter pandemien og Alrek er blitt et aktivt miljø der Fagområdet for allmennmedisin (FAM) er samlokalisert i 4. etasje med Allmennt medisinsk Forskningsenhet (AFE) og Nasjonalt Kompetansesenter for Legevakt medisin (NKLM) med Senter for kvalitet legepraksis (SKIL) som nærmeste nabo.

FAMs viktigste samfunnsoppdrag er (jfr vår [nettside](#)):

- å utdanne pasientsentrerte leger som har god og grunnleggende medisinsk breddekunnskap, innsikt i allmennt medisinske særtrekk, og kan utøve yrket med etterrettelighet, empati, samfunnsansvar og relasjonell og kulturell kompetanse.
- å forske på allmennt medisinske problemstillinger; klinisk, organisatorisk og teoretisk.

Ansatte i FAM – 2023

Ved utgangen av 2023 var det 23 personer i faste eller midlertidige stillinger, de fleste deltid og mange kombinert med klinisk praksis. I tillegg 10 ph.d.-stipendiater som har vært ansatt i FAM i løpet av 2023.

Thomas Mildestvedt har vært fagområdeleder i 2023.

Steinar Hunskaar sluttet som professor i oktober og ble etter det tilknyttet som emeritus, men han fortsetter i deltidsstilling ved NKLM. Stillingen ble utlyst internt og delt mellom Knut Erik Emberland, Knut Eirik Eliassen og Stefan Hjørleifsson som fikk økt sine stillinger til 80 %. Stefan Hjørleifsson har tillegg fått 20 % som kontaktperson mellom Alrek legesenter og UiB.

Mette Tollånes fikk opprykk til professor i 2023.

Satya Sharma sluttet som førsteamanuensis ved utgangen av 2023, og går over i emeritus rolle.

Overlegene Dagrun Linchausen og Trond Inseth ved Bergen legevakt har sluttet i stillinger knyttet til Vestlandslegen og prosjekt med utvidet praksis. Den ene av disse stillingene ble overført til SAMLET som ledd i styrking av praksis ved helsestasjoner mens den andre er foreløpig vakant

Anita Sunde ble ansatt i 10% stilling som ledd i oppbygging av Vestlandslegen i Stavanger.

Guri Rørtveit har vært instituttleder også i 2023, men også ivaretatt lederoppgaver i PraksisNett som er en viktig del av FAMs arbeid. Bjørn Bjorvatn har hatt 50% frikjøp for å være nasjonal koordinator.

Guri Rørtveit ble ansatt som direktør for Folkehelseinstituttet i desember med tiltredelse mars 2024.

Lars Fadnes ble i 2023 tildelt [Meltzerprisen for fremragende forskningsformidling](#), og [Medisinsk fakultets formidlingspris](#).

Det har vært holdt seniorseminar med vitenskapelig program for 2 emeriti, Sabine Ruths og Steinar Hunskaar.

FAM har vært faddere for 2 nye allmennlegehospitanter, Anastasiia nevrolog fra Ukraina og Rigo Sampson fra Nicaragua.

ANSATTE FAM & emerita/emeritus ved utgangen av 2023		(% stilling)
Bondevik, Gunnar Tschudi	1013 Professor	100
Rørtveit, Guri	Professor	100
Schei, Edvin	1013 Professor	100
Bjorvatn, Bjørn	1013 Professor	60
Eliassen, Knut Eirik Ringheim	1011 Førsteamanuensis	50
Felde, Gunhild	1011 Førsteamanuensis	20
Emberland, Knut Erik	1011 Førsteamanuensis	50
Fadnes, Lars Thore	1013 Professor	50
Hetlevik, Øystein	1013 Professor	50
Hjørleifsson, Stefan	1011 Førsteamanuensis	50
Kjosavik, Svein Reidar	1011 Førsteamanuensis	20 STV
Jansen, Kristian	1011 Førsteamanuensis	20
Mildestvedt, Thomas	1013 Professor	50
Rebnord, Ingrid Keilegavlen	1011 Førsteamanuensis	50
Riiser, Sharline	1009 Universitetslektor	20
Sharma, Satya Pal	1011 Førsteamanuensis	20
Stangenes, Kristine Marie	Postdoc PraksisNett	100
Strømme, Elisabeth Marie	1011 Førsteamanuensis	50
Sunde, Anita	1009 Universitetslektor	10 STV
Sørheim, Inga Cecilie	1011 Førsteamanuensis	30
Tollånes, Mette Christophersen	1013 Professor	20
Zakariassen, Erik	1013 Professor	20
Øyane, Nicolas	1011 Førsteamanuensis	05
Bærheim, Anders	Emeritus	
Hunskår, Steinar	Emeritus	
Malterud, Kirsti	Emerita	
Meland, Eivind	Emeritus	
Ruths, Sabine	Emerita	
Sandberg, Sverre	Emeritus	
Stensland, Per	Emeritus	
<i>Stipendiater – se egen liste i avsnitt Ph.D veiledning).</i>		
<i>STV = Vestlandslegen Stavanger</i>		

Ny utgave av læreboken

Allmenmedisinboken 4. utgave ble utgitt til semesterstart august 2023. Vi takker Steinar Hunskaar som har vært redaktør også for denne utgaven, samt mange av våre fagansatte for betydelig arbeid med revisjon av 3. utgave som nå var 10 år gammel. Dette er et viktig bidrag til å formidle allmenmedisin til studenter og kollegaer.

Felles universitetsmøte

Årets felles universitetsmøte var i Trondheim i september. FAM var godt representert på møtet som også i år var koblet til NAFALM konferansen. I år med markering av 50 år med Allmenmedisin ved UiT, jubileumsforedrag ved Ivar Aaraas og Inger Njølstad. På programmet var ellers planer for å videreføre samarbeide om å bruke FAMFIB modellen til et felles FAMFIN enkelte semestre og utvidelse av praksisperioden i primærhelsetjenesten.

Undervisning

FAM har ansvar for å undervise allmenmedisin i medisinstudiet ved Universitetet i Bergen. Gjennom vår undervisning er det et mål at studentene skal lære klinisk sykdomshåndtering, klinisk kommunikasjon, å benytte konsultasjonen og lege-pasient forholdet som arbeidsredskap, samt å tilby likeverdige helsetjenester.

Vi har undervisning i de fleste semestre, men hovedtyngden av vår undervisning «på campus» ligger i siste år av studiet hvor vi har ledelse av semesteret i MED11 og i siste semester (MED12) frem mot avsluttende eksamen. I 2023 var undervisning lagt opp med tilstedeværelse med mulighet for videonotat i mitt.uib på mange deler av undervisningen.

En stor del av undervisningen i allmenmedisin foregår i en 6 ukers praksisperiode hos allmenleger på Vestlandet MED11, der studentene trenes i selvstendig klinisk arbeid under veiledning.

Vestlandslegen

Parallelt med undervisningen i medisinstudiet har det i 2023 vært arbeidet mye med ny studiemodell for å kunne opprette flere studieplasser, [Vestlandslegen](#). Dette blir den nye studiemodellen for alle som starter studiet i Bergen. Det legges planer for at et økende antall studenter skal ha de siste 3 årene i Stavanger. Den første gruppen på 7 studenter startet opp i Stavanger høsten 2023 og første gruppe med 20 studenter som søker seg til Stavanger etter 3 år tas opp høsten 2024. Dette ble vedtatt av regjeringen i september 2023 men det er foreløpig ikke gitt bevilgninger til videre utvidelse av modellen. Det er foreløpig ikke konkrete planer om tilsvarende opplegg i Haugesund og Førde, de sykehusene fortsetter å være praksissteder Bergensstudentene.

Steinar Hunskaar har vært prosjektleder for Vestlandslegen frem til sommeren. Gunnar Bondevik og Edvin Schei har også vært involvert i arbeidet med å forberede undervisning i Stavanger. I 2023 var det to personer (20+10%) stillinger knyttet til FAM med arbeidssted Stavanger. Ingrid Jøssang ble i 2023 tilsatt i 50% stilling som universitetslektor med oppstart i 2024.

Utvidet praksisperiode

I 2022 knyttet FAM til seg 3 personer i 20 % stillinger tilknyttet Vestlandslegen for å planlegge og senere implementere utvidelse av primærmedisinsk praksis. RHETOS har vedtatt styrking av undervisning med 4 nye praksisuker i primærhelsetjenesten. I Bergen skal de 4 nye ukene av totalt 10 ukers praksis legges til

MED10 med oppstart januar 2026. En styringsgruppe er opprettet med representant fra SAMLET og FAM (Thomas, Gunnar og Øystein) for å planlegge utvidet praksis ved legevakt, sykehjem og helsestasjoner. De 6 ukene på fastlegekontor med en dag i uken andre kommunale oppgaver videreføres i MED11.

Fagutvikling

Representanter fra FAM var vertskap for høsten praksislærerkurs som var på Stalheim hotell i 17.-19. september. Kurset ble arrangert som del av en internasjonal forskningskonferanse om læring i klinisk praksis, *The First Nordic Conference on Medical Workplace Learning: «Bridging Theory, Science and Practice»*. Dette kurset var en del prosjektene [FRONESIS](#) og [PROFMED](#) som har som mål å bedre praksislæring, begge ledet fra FAM

Stefan Hjørleifsson har vært undervisningsleder i 2023. Ingrid Rebnord er semesterstyreleder i MED11.

Knut Erik Emberland er OSKE-leder fra FAM. Han koordinerer oppgaver og representerer allmennmedisin i eksamenskommissjonen i MED6 og MED12. Steinar Hunskaar er medlem i eksamenskommissjonen for skriftlig eksamen MED12.

Forskning

FAM har fire forskningsgrupper med ulike forskningsfokus:

- Forskningsgruppe for helsefremming og migrasjonshelse (HEMIX), leder Lars Thore Fadnes.
- Forskningsgruppe for søvn, muskelskjelett, infeksjon og laboratorium (SMIL), leder Ingrid Rebnord.
- Forskningsgruppe for medisinsk utdanning (MedUt), leder Knut Eirik Eliassen.
- Gruppe for helsetjenesteforskning (HELFORSK), leder Stefan Hjørleifsson.

I forskningsgruppene deltar også forskere for andre miljø ved IGS og fra andre institusjoner. Gruppene skriver sine egne årsrapporter.

En oversikt over alle 89 referee vurderte vitenskapelige publikasjoner som FAM-medlemmer har meldt inn er listet i eget avsnitt under.

FAM har hatt høyt fokus på forskningsformidling til samfunnet. Mange har her bidratt regelmessig i viktige debatter og med kronikker. Sammen med flere kollegaer publiserte Lars Thore Fadnes en artikkel i *Nature Food* som ble dekket i mer enn 60 aviser i mange land. Han frontet også INTRO-HCV prosjektet som ble løftet frem som første store oppslag i Nasjonal rapport fra spesialisthelsetjenesten 2022: *Forskning og innovasjon til pasientens beste*. En annen ansatt som særlig har utmerket seg er professor Bjørn Bjorvatn. Han er hyppig i riksdekkende og lokale medier knyttet til søvnrelaterte problemstillinger.

FAM var aktivt involvert i gjennomføring av [Høstmøte om forskning i primærhelsetjenesten](#) som samlet omkring 70 deltagere fra ulike fagmiljøer nasjonalt på Alrek i september.

Veiledning

Veiledning ligger i skjæringspunktet mellom utdanning og forskning. I 2023 var det tre disputaser som utgikk fra FAM, i tillegg to doktorgrader med veiledning fra FAM.

Nye PhD stipendiatar er Leo Larsen som har fått stipend fra Medisinsk fakultet, etter gjennom ført forskerlinje. Vi har også fått inn to PhD kandidater som tar dobbeltgrad ved både UiB og universitetet i Zambia: Penelope Kantu Machona og Wilson Mbewe.

FAM-medlemmer hadde ansvar for veiledning i 45 PhD-prosjekt, av dem 24 som hovedveileder. Blant disse er 10 stipendiatar som er ansatt i FAM. De andre har ansettelse i AFE, NKLM eller Helseforetaket. Oversikt over fullførte og pågående ph.d.-prosjekt er listet i egne avsnitt under.

I tillegg har FAM-ansatte hatt veilederansvar for mange hovedoppgaver for medisin studenter og noen masterstudenter i andre fagområder.

Vi fikk i 2023 tilknyttet to nye AFU stipendiatar, Marita Fløtre, 6 måneder med tema «Aktivitet er medisin» og Sanyal Aryal 1 måned om ultralyd på fastlegekontoret. Thomas Mildestvedt er veileder for begge.

Avlagte doktorgrader i 2023 med veiledning fra FAM

Utgått fra FAM:

- **Tine Almenning Flaa** Tittel: «Søvn og tretthet blant redningsmenn og piloter i luftambulansetjenesten». Finansiert av NLA fra januar 2018. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
Medveileder: **Erik Zakariassen**
- **Dag Ståle Nystøyl**, Tittel: *Rød respons på legevakt, lege, høst 2015 – UiB, planlagt disputas 2022.*
Hovedveileder: **Erik Zakariassen**. Medveileder: **Steinar Hunskaar**
- **Jesper Blinkenberg**, Tittel: *Bruk av helsetjenester i Norge, lege, planlagt disputas 2023.*
Hovedveileder: **Steinar Hunskaar**: Medveileder: **Øystein Hetlevik**

Utgått fra andre miljø:

- **Bent Håkan Lindberg**, Tittel: *Hastegradsvurderinger av luftveisinfeksjoner på legevakt, Lege, PhD kandidat ved UiO.* Medveileder: **Ingrid Rebnord**
- **Zhanna Gaulen**, A study on quality of life, oral health, employment, social relationships, and housing situation among heroin dependent poly-drug users receiving treatment with buprenorphine-naloxone or long acting naltrexone. Tilknyttet avdeling for rusmedisin, Helse Bergen og Klinisk odontology, UiB. Medveileder: **Lars Thore Fadnes**

Pågående PhD-prosjekt med veiledning fra FAM

- **Anne Mette Berget**, Tittel: *Mestring, deltagelse og livskvalitet: En oppfølgingsstudie av mennesker med funksjonsnedsettelse i et rehabiliteringsforløp (2020- 2023).* Hovedveileder: **Øystein Hetlevik**
- **Anneli Borge Hansen**, allmennlege: «Legemiddelbehandling og oppfølging av depresjon i allmennpraksis» (2020-2024).. Hovedveileder: **Sabine Ruths**. Medveileder: **Øystein Hetlevik**
- **Arild Opheim**: *A study on the use of naltrexone for prevention of overdose and opioid relapse following discharge.* Department of Addiction Medicine. Medveileder: **Lars Thore Fadnes**. Start 2016
- **Cecilie Normann Birkeli**, Tittel: *Veiledning og supervisjon av leger i sykehusspesialisering.* Samfunnsviter, 2019-2022. Medveileder: **Edvin Schei**

- **Einar Furulund**, *ATLAS4LAR project- a study on use of activity and diet interventions in treatment of people with substance use disorders*. Start september 2020. Hovedveileder: **Lars Thore Fadnes**
- **Eivind Valestrand**, *Tittel: Professional identity formation in medical students: the formative influence of interpersonal experiences. Lege, 2020-2023*. Medveileder: **Steinar Hunskår og Edvin Schei**
- **Elaheh Javadi Arjmand**, "Food choices, mental health problems, and substance use". Hovedveileder: **Lars Thore Fadnes**
- **Gro Gidske**, *Tittel: Optimizing analytical quality control systems to improve laboratory performance. Bioingeniør med mastergrad. Lege. Medveileder: Mette Tollånes*
- **Heidi Marie Kirkeng Kjølstad**, *Tittel: "Collaborative depression care: aspects facilitating or hindering sustainable work participation" (2019-). Samfunnsviter. Medveileder: Sabine Ruths*
- **Ina Grung**, *Tittel: Allmennlegens rolle i depresjonsomsorg: Forventninger og erfaringer hos leger og pasienter, ansettelse med AMFF-stipend fra 1. september 2020*. Hovedveileder: **Øystein Hetlevik**. Medveileder: **Stefán Hjörleifsson**
- **Ingebjørg Louise Rockwell Djupedal**, *Tittel: «Health promoting work schedules: A large-scale randomized controlled trial on the effects of a work schedule without quick returns on sickness absence among healthcare workers». Finansiert av midler fra NFR, UiB. Startet 1.4.21. Medveileder: Bjørn Bjorvatn*
- **Ingjerd Jøssang**, *Tittel: Pasienten som subjekt - Dialoger om medisinsk uforklarte symptomer i allmennpraksis, ansettelse med AMFF-stipend fra 1. september 2019*. Hovedveileder: **Stefán Hjörleifsson**
- **Ingrid Oma Langeland** "User safety culture in child health clinics, school health services and health centers for adolescents", phd-kandidat helsesykepleier HVL, 2022-2026. Medveileder: **Gunnar Bondevik**
- **Jon Arild Aakre**, *Tittel: «Online intervention of sleep and its effect on cognitive performance in mid-life and old age. PROTECT – an online platform for prevention studies, SESAM, Helse Stavanger/University of Exeter, England. Fra høsten 2019*. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Jonas Dale**, *Tittel: «Covid-19 pandemien i Norge: Primærhelsetjenestens håndtering av pandemien og pasienters bruk av helsetjenester». NORCE/UiB fra 2021* Medveileder: **Knut Eirik Eliassen**
- **Julie Solberg Knutsen**, *Tittel: "Clinical placements for medical students in general practice. General practitioners' motivation and needs for hosting students and increasing competence in clinical teaching", IGS, UiB, 2021-2025*. Hovedveileder: **Steinar Hunskår**. Medveileder: **Gunnar Tschudi Bondevik**
- **Jørgen Breivold**, *Tittel: Nye utfordringer for den allmennmedisinske portvaktrollen, ansettelse med AMFF-stipend fra 1. november 2020*. Hovedveileder: **Stefán Hjörleifsson**
- **Karl Trygve Druckrey-Fiskaaen**, *ATLAS4LAR project - a study on treatment of tobacco smoking among people with substance use disorders*. Connected to Bergen Addiction Research, Department of Addiction Medicine at Helse-Bergen. Start august 2020 Hovedveileder: **Lars Thore Fadnes**
- **Khadra Yasien Ahmed**, *working a study on immigrant health*. Started September 2021. Hovedveileder **Esperanza Diaz**, medveileder **Lars Fadnes**
- **Kjersti Gjerde**, *Tittel: «Adherence and treatment outcome of oral appliance treatment for obstructive sleep apnea». Finansiert av med.fak., Uib fra høsten 2017 til 1.10.21*. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Kristian Rikstad Myklevoll**, *Tittel: "General practitioners' response to acute response alarms", IGS, UiB, 2019-2025*. Hovedveileder: **Gunnar Tschudi Bondevik**. Medveileder: **Erik Zakariassen**

- **Lars Haugom**, Tittel: «Urinveisinfeksjoner i primærhelsetjenesten – Behandling og pasientforløp». Hovedveileder: **Knut Eirik Ringheim Eliassen**. Medveileder: **Ingrid Rebnord og Knut Erik Emberland**
- **Leo Larsen**, “Respiratory tract infections and use of antimicrobials in Norwegian primary care: the impact of the COVID-19 pandemic.” Finansiert av Det medisinske fakultet, UiB. Startet 01.08.2023. Hovedveileder: **Knut Erik Emberland**, Medveileder: **Guri Rørtveit**
- **Linn N. Evanger**, Tittel: «School start-times and sleep duration in Norwegian high school student. Implications for health, behavior and academic performance». Finansiert av midler fra medisinsk fakultet, UiB. Startet 4.10.21. Hovedveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Louise Bjerrum**, Tittel: «The effect of different light modes on cognitive performance in dementia”. Finansiert av psykologisk fakultet, UiB fra høsten 2019. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Margunn Bye Tøsdal** Veileder **Sverre Sandberg**
- **Marianne Strøm**, Tittel: *Early signs of cerebral palsy, Lege*. Hovedveileder: **Mette Tollånes**
- **Marit Nymoen** Tittel: *Need for specialised mental health Care (2019- 2025)*. Finansiert/ansatt Helse Fonna, Medveileder: **Øystein Hetlevik**
- **Penelope Kantu Machona**, håndtering av trafikkskadde i lavinntektsland. Hovedveileder: **Thomas Mildestvedt**
- **Pernille Fauskanger**. Veileder **Sverre Sandberg**
- **Pierina Benavente**, 2021-2025 Migration and the pandemic. Hovedveileder **Esperanza Diaz**, medveileder **Lars Fadnes**
- **Ragnhild Stokke Lundetræ** på doktorgradsprosjektet “Obstructive sleep apnea and comorbidity: Treatment outcomes, influence on other sleep disorders, and the impact on inflammatory and metabolic biomarkers”. Finansiert av midler fra medisinsk fakultet, UiB. Startet 1.9.22. Hovedveileder **Bjørn Bjorvatn**
- **Sahar Pahlavanyali**, Tittel: *Kontinuitet i allmennpraksis, lege*, planlagt disputas 2024/5 Hovedveileder: **Steinar Hunskaar**, medveileder: **Øystein Hetlevik**
- **Sara Tahir**, Tittel: *Unge marginaliserte pasienter med depresjon i allmennpraksis*, ansatt som stipendiat 1. mai 2019. Hovedveileder: **Stefán Hjörleifsson**, Medveileder: **Øystein Hetlevik**.
- **Sharline Riiser**, *allmennlege: «Depresjonsomsorg i allmennpraksis: pasientforløp, variasjon og fastlegeordningens premisser»* (2020-2024). Allmennlege. Hovedveileder: **Sabine Ruths**
- **Silvia Eiken Alpers** *a study on the ATLAS4LAR project and on data from the BiE-study on substance use and physical activity*. PhD candidate connected to Bergen Addiction Research group from May 2020 Hovedveileder: **Lars Thore Fadnes**
- **Siri Dalsmo Berg**, Tittel: *Samlivsproblemer på fastlegekontoret*». Opptatt 2021 i PhD programmet med AMFF stipend. Hovedveileder: **Thomas Mildestvedt**. Medveileder: **Eivind Meland**
- **Stand Hiestand** på doktorgradsprosjektet “The association between fatigue and physical, psychological/psychosocial and personality/behavioral factors in a large cohort of nurses”. Finansiert av midler fra medisinsk fakultet, UiB. Startet 1.5.22. Hovedveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Stein Vabo**, Tittel: *Bruddbehandling i primærhelsetjenesten, lege, planlagt disputas 2022*, Medveileder: **Steinar Hunskaar**
- **Trygve Jonassen**, Tittel: «Consequences of obstructive lung function and sleep apnea; trifle or tragedy?». Finansiert av midler fra med.fak., UiB fra høsten 2017. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Ulrik L. Opsahl**, Tittel: “Acoustic pharyngometry to improve the treatment effect of oral appliance therapy in obstructive sleep apnea patients”. Finansiert av med.fak., UiB (dobbelkompetanseløp). Startet (50% stilling) høsten 2018. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Vivian Midtbø**, Tittel: *Rådgivning i legevakt, sykepleier*, planlagt disputas 2024. Hovedveileder: **Steinar Hunskaar**

- **Wilson Mbewe, Tittel:** Utvikling av en klinisk retningslinje for akutt abdomen i primærhelsetjenesten i Zambia. Hovedveileder: **Elisabeth Strømme** Medveiledere: **Thomas Mildestvedt og Eivind Meland.**
- **Øystein Holmelid, Tittel:** «Quick returns – Sleep, cognitive functions, effects of bright light and individual differences – an experimental approach». Finansiert av midler fra psykologisk fakultet, UiB. Startet 1.1.21. Medveileder: **Bjørn Bjorvatn**
- **Øyvind Reehorst Kalsås** working on a study on drug death related bereavement and recovery , PhD candidate connected to Department of welfare and participation, start 2020. Medveileder: **Lars Thore Fadnes**

Vitenskapelige publikasjoner med referee bedømming

Vitenskapelige publikasjoner

1. Aakre JA, Schultz J, Ballard C, Corbett A, Bjorvatn B, Aarsland D, Creese B, Hampshire A, Brooker H, Testad I. Self-reported sleep fragmentation and sleep duration and their association with cognitive function in PROTECT, a large digital community-based cohort of people over 50. *International Journal of Geriatric Psychiatry* 2023; e6022. doi: 10.1002/gps.6022. PMID: 37929864
2. Alpers SE, Pallesen S, Vold JH, Haug E, Lunde LH, Skogen JC, Mamen A, Maeland S, Fadnes LT: The association between psychological distress and alcohol consumption and physical activity: a population-based cohort study. *Front Psychiatry* 2023
3. Berezin L, Waseem R, Merikanto I, Benedict C, Holzinger B, De Gennaro L, Wing YK, Bjorvatn B, Korman M, Morin CM, Espie CA, Landt-blom A-M, Penzel T, Matsui K, Hrubos-Strøm H, Mota-Rolim S, Nadorff MR, Plazzi G, Reis C, Chan RNY, Cunha AS, Yordanova J, Koscec Bjelajac A, Inoue Y, Dauvilliers Y, Partinen M, Chung F. Habitual short sleepers with pre-existing medical conditions are at higher risk of Long COVID. *Journal of Clinical Sleep Medicine* in press. doi: 10.5664/jcsm.10818. PMID: 37858285
4. Berget AM, Moen VP, Hustoft M, Assmus J, Strand LI, Skouen JS, Hetlevik O. Effect of sense of coherence on long-term work participation among rehabilitation patients: a longitudinal study. *J Rehabil Med.* 2023;55:jrm11982.
5. Berget AM, Moen VP, Hustoft M, Eide GE, Skouen JS, Strand LI, Hetlevik O. Long-Term Change and Predictors of Change in Physical and Mental Function after Rehabilitation: A Multi-Centre Study. *J Rehabil Med.* 2023;55:jrm00358.
6. Bjorvatn B, Merikanto I, Reis C, Korman M, Koscec Bjelajac A, Holzinger B, De Gennaro L, Wing YK, Morin CM, Espie CA, Benedict C, Landt-blom A-M, Matsui K, Hrubos-Strøm H, Mota-Rolim S, Nadorff MR, Plazzi G, Chan RNY, Partinen M, Dauvilliers Y, Chung F, Forthun I. Shift workers are at increased risk of severe COVID-19 compared with day workers: Results from the International COVID Sleep Study (ICOSS) of 7141 workers. *Chronobiology International* 2023; 40; 114-122. PMID: 36412198
7. Bjorvatn B, Rortveit G, Rebnord I, Waage S, Emberland KE, Forthun I. Self-reported short and long sleep duration, sleep debt and insomnia are associated with several types of infections: Results from the Norwegian practice-based research network in general practice - PraksisNett. *Sleep Med X.* 2023;5:100074.
8. Bjorvatn B, Waage S, Pallesen S, Buysse DJ, Saxvig IW. The association between different sleep health dimensions and sex, age, education, circadian preference, and chronic insomnia: A representative population-based study. *Sleep Advances* 2023; 4(1): zpad041. doi: 10.1093/sleepadvances/zpad041. PMID: 37954092
9. Bjorvatn B, Waage S, Saxvig IW. Do people use methods or tricks to fall asleep? A comparison between people with and without chronic insomnia. *Journal of Sleep Research* 2023; 32: e13763. doi: 10.1111/jsr.13763. PMID: 36316962
10. Blinkenberg J, Hetlevik Ø, Sandvik H, Baste V, Hunskaar S. The impact of variation in out-of-hours doctors' referral practices: a Norwegian registry-based observational study. *Fam Pract* 2023; 40: 728-36. doi: 10.1093/fampra/cmado14.
11. Breidablik HJ, Hufthammer KO, Rangul V, Andersen JR, Meland E, Hetlevik O, Vie TL. Lower levels of physical activity volume are beneficial, and it's never too late to start: Results from the HUNT Study, Norway. *Scand J Public Health.* 2023:14034948231162729.

12. Brum W.S, N.J. Ashton, J. Simrén, G. di Molfetta, T.K. Karikari, A.L. Benedet, E.R. Zimmer, J. Lantero-Rodriguez, L. Montoliu-Gaya, A. Jeromin, A.K. Aarsand, W.A. Bartlett, P.F. Calle, A. Coşkun, J. Díaz-Garzón, N. Jonker, H. Zetterberg, S. Sandberg, A. Carobene, K. Blennow, Biological variation estimates of Alzheimer's disease plasma biomarkers in healthy individuals, *Alzheimer's Dement.* (2023). <https://doi.org/10.1002/alz.13518>.
13. Carlsen SEL, Fadnes LT, Unneland Napsholm B, Lorås L: Perceived Change in Quality of Life Related to Treatment of Hepatitis C Infection among People with Substance Use Disorder: A Qualitative Study. *Health & Social Care in the Community* 2023.
14. Chen S-J, Morin CM, Ivers H, Wing YK, Partinen M, Merikanto I, Holzinger B, Espie C, De Gennaro L, Dauvilliers Y, Chung F, Yordanova J, Vidović D, Reis C, Plazzi G, Penzel T, Nadorff M, Matsui K, Mota-Rolim S, Leger D, Landtblom A-M, Korman M, Inoue Y, Hrubos-Strøm H, Chan NY, Koscec Bjelajac A, Benedict C, Bjorvatn B. The association of insomnia with long COVID: An international collaborative study (ICOSS-II). *Sleep Medicine* 2023; 112: 216-222. doi: 10.1016/j.sleep.2023.09.034. PMID: 37922783
15. Coşkun A, A. Carobene, O. Demirelce, M. Mussap, F. Braga, E. Sezer, A.K. Aarsand, S. Sandberg, P.F. Calle, J. Díaz-Garzón, M. Erkaya, C. Coskun, E.N. Erol, H. Dağ, B. Bartlett, M. Serteser, N. Jonker, I. Unsal, E.F. of C.C. Database Laboratory Medicine Working Group on Biological Variation, Task Group for the Biological Variation, Sex-related differences in within-subject biological variation estimates for 22 essential and non-essential amino acids., *Clin. Chim. Acta* (2023). <https://doi.org/10.1016/j.cca.2023.117632>.
16. Coşkun A, S. Sandberg, I. Unsal, C. Cavusoglu, M. Serteser, M. Kilercik, A.K. Aarsand, Personalized and Population-Based Reference Intervals for 48 Common Clinical Chemistry and Hematology Measurands: A Comparative Study, *Clin. Chem.* (2023). <https://doi.org/10.1093/clinchem/hvad113>.
17. Diaz-Garzon J, O. Itkonen, A.K. Aarsand, S. Sandberg, A. Coskun, A. Carobene, N. Jonker, W.A. Bartlett, A. Buño, P. Fernandez-Calle, Biological variation of inflammatory and iron metabolism markers in high-endurance recreational athletes; are these markers useful for athlete monitoring?, *Clin. Chem. Lab. Med.*(2023). <https://doi.org/10.1515/cclm-2023-1071>.
18. Diaz-Garzon J, P. Fernandez-Calle, A.K. Aarsand, S. Sandberg, A. Coskun, T. Equey, R. Aikin, A.B. Soto, Long-Term Within- and Between-Subject Biological Variation Data of Hematological Parameters in Recreational Endurance Athletes, *Clin Chem* (2023). <https://doi.org/10.1093/clinchem/hvad006>.
19. Druckrey-Fiskaaen KT, Furulund E, Madebo T, Fadnes LT, Lid TG, ATLAS4LAR Study Group. A qualitative study on people with opioid use disorders' perspectives on smoking and smoking cessation interventions. *Frontiers in Psychiatry.* 2023
20. Duncan, K Chisoni, F., van Breevoort, D., Mildestvedt, T., Meland, E., Bates, J., & Umar, E.et al. Primary healthcare service delivery for older people with progressive multimorbidity in low-and middle-income countries: a systematic review. *Transactions of The Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene,* 2023
21. Ernsten L, Zotcheva E, Sui X, Engstrøm M, Martinez-Velilla, Bjerkeset O, Bjorvatn B, Havnen A. Association between cardiorespiratory fitness and incident purchase of hypnotic drugs in adults. The HUNT study. *Mayo Clinic Proceedings* 2023; 98: 229-238. PMID: 36244824. NIVÅ 2.
22. Evanger LN, Bjorvatn B, Pallesen S, Hysing M, Sivertsen B, Saxvig IW. Later school start time is associated with longer school day sleep duration and less social jetlag among Norwegian high school students. Results from a large-scale, cross-sectional study. *Journal of Sleep Research* 2023; 32(4): e13840. PMID: 36864696
23. Evensen M, Klitkou ST, Tollånes MC, Júlíusson PB, Kravdal Ø. Parental income gradients in child and adolescent mortality: Norwegian trends over half a century. *Scand J Public Health.* 2023 Feb 13:14034948231151990.

24. Fadnes LT, Celis-Morales C, Økland JM, Parra-Soto S, Livingstone KM, Ho FK, Pell JP, Balakrishna R, Javadi Arjmand E, Johansson KA, Haaland ØA, Mathers JC. Estimating life expectancy gains from dietary changes in the United Kingdom. *Nature Food* 2023 Impact >20. Dekket i mer enn 60 aviser/media (<https://nature.altmetric.com/details/156670427/news>).
25. Folven KI, Tangvik RJ, Nilsen RM, Beck AM, Hetlevik O, Biringer E. Nutritional risk, nutrition plan and risk of death in older health care service users with chronic diseases: A register-based cohort study. *Clin Nutr ESPEN*. 2023;55:440-6.
26. Forthun I, Eliassen KER, Emberland KE, Bjorvatn B. The association between self-reported sleep problems, infection, and antibiotic use in patients in general practice. *Frontiers in Psychiatry* 2023; 14: 1033034. doi: 10.3389/fpsyt.2023.1033034. PMID: 36937728.
27. Forthun I, Rørtveit G, Fossum GH, Jørgensen P, Halvorsen PA, Nilsen S, Straand J, Bellika JG, Bjorvatn B. Søvnrstyrrelser og forskrivning av hypnotika i allmennpraksis – en PraksisNett-studie. *SØVN* 2023; 15(1): 11-15.
28. Forthun Ingeborg, Knut Eirik Ringheim Eliassen, Knut Erik Emberland, Bjørn Bjorvatn. The association between self-reported sleep problems, infection, and antibiotic use in patients in general practice. *Frontiers in Psychiatry*. Volume 14, 2023, <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1033034>
29. Fossum GH, Brænd AM, Heltveit-Olsen SR, Rørtveit G, Høye S, Straand J. Symptoms and symptom burden among non-hospitalized COVID-19 patients in Norway. A web-based survey. *Scand J Prim Health Care* 2023;41:4, 427-34 <https://doi.org/10.1080/02813432.2023.2266477>
30. Gidske G, Sandberg S, Fauskanger P, Pelanti J, Tollånes MC, Solsvik AE, Sølviik UØ, Vie WS, Stavelin A. Aggregated data from the same laboratories participating in two glucose external quality assessment schemes show that commutability and transfers of values to control materials are decisive for the biases found. *Clin Chem Lab Med*. 2023 Jul 21;62(1):77-84. 3
31. Gjerde PB, Tollånes MC, Tropé A, Eide ML, Natvik M, Puntervoll HE Livmorhalsprøvetaking i primærhelsetjenesten.. *Tidsskr Nor Laegeforen*. 2023 Jul 25;143(11).
32. Handeland Gryte O, Meland E, Samdal GB, Fadnes LT, Vold JH, Mildestvedt T. Physical activity and sedentary time after lifestyle interventions at the Norwegian Healthy Life Centers. *Primary Health Care Research & Development*. 2023
33. Hetlevik Ø, Smith-Sivertsen, Haukenes I, Ruths S, Baste V. Young adults with depression: a registry-based longitudinal study of work-life marginalisation. *Scand J Public Health*. 2023 Apr 17:14034948231165089. doi: 10.1177/14034948231165089. Epub ahead of print. PMID: 37066887.
34. Hetlevik O, Wensaas KA, Baste V, Emberland KE, Ozgumus T, Haberg SE, Rørtveit G. Prevalence and predictors of post-COVID-19 symptoms in general practice - a registry-based nationwide study. *BMC Infect Dis*. 2023;23(1):721.
35. Hiestand S, Forthun I, Waage S, Pallesen S, Bjorvatn B. Associations between excessive fatigue and pain, sleep, mental-health and work factors in Norwegian nurses. *PLOS One* 2023; 18(4): e0282734. doi: 10.1371/journal.pone.0282734. eCollection 2023. PMID: 37014834
36. Hollestelle M.J., A.H. Kristoffersen, R.N. Idema, P. Meijer, S. Sandberg, M.P.M. de Maat, A.K. Aarsand, Systematic review and meta-analysis of within-subject and between-subject biological variation data of coagulation and fibrinolytic measurands, *Clin Chem Laboratory Medicine Cclm* (2023). <https://doi.org/10.1515/cclm-2022-1207>.
37. Javadi Arjmand E, Bemanian M, Vold JH, Skogen JC, Sandal GM, Arnesen EK, Mæland S, Fadnes LT. Emotional Eating and Changes in High-Sugar Food and Drink Consumption Linked to Psychological Distress and Worries: A Cohort Study from Norway. *Nutrients* 2023
38. Javadi Arjmand E, Skogen JC, Vold JH, Eiken Alpers S, Arnesen EK, Mæland S, Fadnes LT. Changes in body mass index and their associations to psychological distress, worries, and emotional eating during the COVID-19 pandemic: a Norwegian cohort study. *Nutrients* 2023

39. Johansen IH, Midtbø V, Fotland S-L S, Hunskaar S. Endret beslutningsstøtte i legevaktsentralen: effekter på hastegradsvurdering og ressursbruk. *Tidsskrift for omsorgsforskning* 2023; 9 (2): 53-66.
40. Kalsås Ø, Dyregrov K, Fadnes LT, Lindeman SK, Berg Titlestad K: Drug death-bereaved parents' perspectives on family interactions and help needs: A qualitative study. *Contemporary Family Therapy*. 2023.
41. Kamelkova D, Stromme EM, Diaz E. Food insecurity and its association with mental health among Syrian refugees resettled in Norway: A cross-sectional study. *J Migr Health*. 2023;7:100173.
42. Khan A.I, B. Pratumvinit, E. Jacobs, G.J. Kost, H. Kary, J. Balla, J. Shaw, L.M. Kopicinovic, M. Vaubourdoille, P. Oliver, P.R.E. Jarvis, P. Pamidi, R.T. Erasmus, R. O'Kelly, S. Musaad, S. Sandberg, Point-of-care testing performed by healthcare professionals outside the hospital setting: consensus based recommendations from the IFCC Committee on Point-of-Care Testing (IFCC C-POCT), *Clin Chem Lab Med*(2023). <https://doi.org/10.1515/cclm-2023-0502>.
43. Kristensen SM, Jorgensen M, Meland E, Urke HB. The effect of teacher, parental, and peer support on later grade point average: The mediating roles of self-beliefs. First Posting Jan 25, 2023. *Psychology in the Schools* 2023 A
44. Kwaitana D, Chisoni F, van Breevoort D, Mildestvedt T, Meland E, Bates J, Umar E. Primary healthcare service delivery for older people with progressive multimorbidity in low- and middle-income countries: a systematic review. *Trans R Soc Trop Med Hyg*. 2023.
45. Lim AT, Aas CF, Çağlar ES, Vold JH, Fadnes LT, Vickerman P, Johansson KA. Cost-effectiveness of integrated treatment for hepatitis C virus (HCV) among people who inject drugs in Norway: An economic evaluation of the INTRO-HCV trial. *Addiction* 2023
46. Lindberg BH, Rebnord IK, Høye S. Effect of an educational intervention for telephone triage nurses on out-of-hours attendance: a pragmatic randomized controlled study. *BMC Health Serv Res*. 2023;23(1):4.
47. Liu Y, Partinen E, Chan NY, Dauvilliers Y, Inoue Y, De Gennaro L, Plazzi G, Bolstad CJ, Nadorff MR, Merikanto I, Bjorvatn B, Han F, Cunha AS, Mota-Rolim S, Leger D, Matsui K, Benedict C, Espie CA, Chung F, Morin CM, Cedernaes J, Sieminski M, Penzel T, Holzinger B, Partinen M, Wing YK. Dream-enactment behaviors during the COVID-19 pandemic: An international COVID-19 Sleep Study. *Journal of Sleep Research* 2023; 32: e13613. PMID: 35474255
48. Madsen TV, J.G. Cooper, S. Carlsen, K. Loevaas, M. Rekdal, J. Igland, S. Sandberg, G.Å. Ueland, M.M. Iversen, U. Sølvi, Intensified follow-up of patients with type 1 diabetes and poor glycaemic control: a multicentre quality improvement collaborative based on data from the Norwegian Diabetes Register for Adults, *BMJ Open Qual*. 12 (2023) e002099. <https://doi.org/10.1136/bmjog-2022-002099>.
49. Malterud K. Hva er faglig forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp til barn og unge med kjønnsdysfori. *Tidsskr Nor Legeforen*. Epub 15.mai 2022. doi: 10.4045/tidsskr.23.0181. <https://tidsskriftet.no/2023/05/kronikk/hva-er-faglig-forsvarlig-og-omsorgsfull-helsehjelp-til-barn-og-unge-med>
50. Matsui K, Chung F, Koscec Bjelajac A, Merikanto I, Korman M, Mota-Rolim S, Cunha AS, Bjorvatn B, Xue P, Benedict C, Morin CM, Espie CA, Landtblom A-M, Penzel T, De Gennaro L, Holzinger B, Hrubos-Strøm H, Leger D, Bolstad CJ, Nadorff MR, Plazzi G, Reis C, Chan NY, Wing YK, Yordanova J, Dauvilliers Y, Partinen M, Inoue Y. Associations between changes in habitual sleep duration and lower self-rated health among COVID-19 survivors: Findings from a survey across 16 countries/regions. *BMC Public Health* 2023; 23(1): 2352. doi: 10.1186/s12889-023-17258-3. PMID: 38017498
51. Mdala I, K. Nøkleby, T.J. Berg, J. Cooper, S. Sandberg, K.F. Løvaas, T. Claudi, A.K. Jennum, E.S. Buhl, Insulin initiation in patients with type 2 diabetes is often delayed, but access to a diabetes nurse may help—insights from Norwegian general practice, *Scand. J. Prim. Heal. Care* (2023). <https://doi.org/10.1080/02813432.2023.2296118>.

52. Meland E, Furuholmen D, Jahanlu D. Parental alienation - a valid experience? *Scandinavian journal of public health*. 2023;14034948231168978. A
53. Meling HM, Ruths S, Baste V, Hensing G, Haukenes I. Level of education and sustainable return to work among workers previously sick-listed for depression: a register-based cohort study. *BMJ Open*. 2023 Jul 27;13(7):e072051.
54. Meling, HMK, Anderssen N, Ruths S, Hjörleifsson, Haukenes I. Stakeholder views on work participation for workers with depression and intersectoral collaboration in depression care: a focus group study with a salutogenic perspective, *Scandinavian Journal of Primary Health Care*, 2023, 41:3, 204 – 213, DOI: 10.1080/02813432.2023.2238019.
55. Merikanto I, Dauvilliers Y, Chung F, Wing YK, De Gennaro L, Holzinger B, Bjorvatn B, Morin CM, Penzel T, Benedict C, Bjelajac A, Chan NY, Espie CA, Hrubos-Strøm H, Inoue Y, Korman M, Landtblom A-M, Leger D, Matsui K, Mota-Rolim S, Nadorff MR, Plazzi G, Reis C, Yordanova J, Partinen M. Sleep symptoms are essential features of long-COVID – Comparing healthy controls to COVID-19 cases of different severity in the International COVID Sleep study (ICOSS-II). *Journal of Sleep Research* 2023; 32: e13754. PMID: 36208038
56. Midtbø V, Johansen IH, Hunskaar S. The association between municipal pandemic response and COVID-19 contacts to emergency primary health care services: an observational study. *BMC Health Serv Res*. 2023; 23: 479. doi: 10.1186/s12913-023-09489-2.
57. Miller W.G, T. Keller, J. Budd, J.V. Johansen, M. Panteghini, N. Greenberg, V. Delatour, F. Ceriotti, L. Deprez, R. Rej, J.E. Camara, F. MacKenzie, A.N. Lyle, E. van der Hagen, C. Burns, P. Fauskanger, S. Sandberg, I.W.G. on C. in M. Traceability, Recommendations for Setting a Criterion for Assessing Commutability of Secondary Calibrator Certified Reference Materials, *Clin. Chem.* (2023). <https://doi.org/10.1093/clinchem/hvad104>.
58. Morin CM, Bei B, Bjorvatn B, Poyares P, Spiegelhalter K, Wing YK, on behalf of the Governing Council of the World Sleep Society. World Sleep Society International Sleep Medicine Guidelines Position Statement: Endorsement of “Behavioral and Psychological Treatments for Chronic Insomnia Disorder in Adults: An American Academy of Sleep Medicine Clinical Practice Guidelines”. *Sleep Medicine* 2023; 109: 164-169. PMID: 37454606
59. Myklevoll KR, Zakariassen E, Morken T, Baste V, Blinkenberg J & Bondevik GT. Primary care doctors in acute call-outs to severe trauma incidents in Norway – associations with factors related to patients and doctors. *Scand J Prim Health Care* 2023 Sep;41(3):196-203. doi: 10.1080/02813432.2023.2216235. Epub 2023 May 31.
60. Oosterhuis W.P. , A. Coskun, S. Sandberg, E. Theodorsson, Performance specifications for sodium should not be based on biological variation, *Clin Chim Acta* (2023). <https://doi.org/10.1016/j.cca.2023.117221>.
61. Opheim A, Benth JŠ, Solli KK, Kloster PS, Fadnes LT, Kunøe N, Gaulen Z, Tanum L: Risk of Relapse to non-opioid addictive substances among opioid dependent patients treated with an opioid receptor antagonist or a partial agonist: A randomized clinical trial. *Contemporary Clinical Trials*. 2023.
62. Orth M, E. Vollebregt, T. Trenti, P. Shih, M. Tollanes, S. Sandberg, Direct-to-consumer laboratory testing (DTCT): challenges and implications for specialists in laboratory medicine, *Clin. Chem. Lab. Med.* (2023). <https://doi.org/10.1515/cclm-2022-1227>.
63. Pahlavanyali S, Hetlevik Ø, Baste V, Blinkenberg J, Hunskaar S. Continuity and breaches in GP care and their associations with mortality for patients with chronic disease: an observational study using Norwegian registry data. *Br J Gen Pract*. 2023;BJGP.2023.0211. (NIV2)
64. Pahlavanyali S, Hetlevik Ø, Baste V, Blinkenberg J, Hunskaar S. Continuity of care and mortality for patients with chronic disease: an observational study using Norwegian registry data. *Fam Pract* 2023; 40: 698-706. doi: 10.1093/fampra/cmadv025.

65. Rebnord IK, Rortveit G, Huibers L, Dale JN, Smits M, Morken T. Pandemic preparedness and management in European out-of-hours primary care services - a descriptive study. *BMC Health Serv Res.* 2023;23(1):54.
66. Riemann D, Espie CA, Altena E, Arnardottir ES, Baglioni C, Bassetti C, Bastien C, Berzina N, Bjorvatn B, Dikeos D, Groselj LD, Ellis JG, Garcia-Borreguero D, Geoffroy PA, Gjerstad M, Gonçalves M, Hertenstein E, Hoedlmoser K, Hion T, Holzinger B, Janku K, Jansson-Fröjmark M, Järnefelt H, Jernelöv S, Jennum PJ, Khachatryan S, Krone L, Kyle S, Lancee J, Leger D, Lupusor A, Marques DR, Nissen C, Palagini L, Paunio T, Perogamvros L, Pevernagie D, Schabus M, Shochat T, Szentkiralyi A, van Someren E, van Straten A, Wichniak A, Spiegelhalder K. The European insomnia guideline: an update on the diagnosis and treatment of insomnia 2023. *Journal of Sleep Research* 2023; 32(6): e14035. DOI: 10.1111/jsr.14035. PMID: 38016484
67. Risøy A.J., R.L.S. Kjome, S. Sandberg, U.Ø. Sølvik, Diabetes risk assessments and HbA1c-measurements in community pharmacies, *Int. J. Pharm. Pr.* (2023). <https://doi.org/10.1093/ijpp/riad055>.
68. Sandberg S, A. Carobene, B. Bartlett, A. Coskun, P. Fernandez-Calle, N. Jonker, J. Díaz-Garzón, A.K. Aarsand, Biological variation: recent development and future challenges, *Clin Chem Lab Med* (2023). <https://doi.org/10.1515/cclm-2022-1255>.
69. Sandberg S, P. Fauskanger, J.V. Johansen, T. Keller, J. Budd, N. Greenberg, R. Rej, M. Panteghini, V. Delatour, F. Ceriotti, L. Deprez, J.E. Camara, F. MacKenzie, A.N. Lyle, E. van der Hagen, C. Burns, W.G. Miller, I.W.G. on C. in M. Traceability, Recommendations for Setting a Criterion and Assessing Commutability of Sample Materials Used in External Quality Assessment/Proficiency Testing Schemes, *Clin. Chem.* (2023) <https://doi.org/10.1093/clinchem/hvad135>.
70. Sarkanen T, Partinen M, Bjorvatn B, Merikanto I, Benedict C, Nadorff M, Bolstad CJ, Espie C, Matsui K, Chung F, Morin CM, Wing YK, Penzel T, Macêdo T, Mota-Rolim S, Holzinger B, Plazzi G, De Gennaro L, Landtblom A-M, Inoue Y, Sieminski M, Leger D, Dauvilliers Y. Association between hypersomnolence and the COVID-19 pandemic: The International COVID-19 Sleep Study (ICOSS). *Sleep Medicine* 2023; 107: 108-115. PMID: 37156053
71. Saxvig IW, Bjorvatn B, Waage S. Habitual sleep patterns and chronic sleep problems in relation to sex, age, and circadian preference in a population-based sample of Norwegian adults. *Clocks & Sleep* 2023; 5: 21-33. PMID: 36648942
72. Schei E. Filosofisk poliklinikk - diagnosing medicine. *Tidsskr Nor Laegeforen.* 2023;143(14).
73. Scrapelli S, De Santis A, Alfonsi V, Gorgoni M, Morin CM, Espie CA, Merikanto I, Chung F, Penzel T, Bjorvatn B, Dauvilliers Y, Holzinger B, Wing YK, Partinen M, Plazzi G, De Gennaro L. The role of sleep and dreams in long-COVID. *Journal of Sleep Research* 2023; 32(3): e13789. doi.org/10.1111/jsr.13789. PMID: 36398720
74. Sigbjørnsen I, Ellingsen K, Bjorvatn B. Kunnskap om søvn. En studie av leger og medisinstudenters kunnskapsnivå om søvnmedisin ved bruk av Bergen Sleep Knowledge Questionnaire. *SØVN* 2023; 15(2): 11-19.
75. Slaatten H, Malterud K. Boys perpetrating sexual harassment on peer girls in secondary school: A focus group study about pupils' experiences. *Scand J Publ Health.* Epub May 8, 2023. [doi:10.1177/14034948231172250](https://doi.org/10.1177/14034948231172250)
76. Søviknes K, Lorås L, Fadnes LT, Carlsen SEL: Behandling av hepatitt C og endringer i rusmiddelbruk; en kvalitativ studie [Treatment of hepatitis C and changes in substance use: a qualitative study]. *Sykepleien* 2023.
77. Stavelin A, S. Sandberg, Analytical performance specifications and quality assurance of point-of-care testing in primary healthcare, *Crit. Rev. Clin. Lab. Sci.* (2023) <https://doi.org/10.1080/10408363.2023.2262029>.
78. Stein P.E., Y. Edel, R. Mansour, R.A. Mustafa, S. Sandberg, Key terms and definitions in acute porphyrias: Results of an international Delphi consensus led by the European porphyria network, *J Inherit Metab Dis* 46 (2023) 662–674. <https://doi.org/10.1002/jimd.12612>.

79. Tanveer MA, Mildestvedt T, Skjærseth IG, Arntzen HH, Kenne E, Bonnevier A, Stenfors T, Kvernenes M. Peer Teaching in Undergraduate Medical Education: What are the Learning Outputs for the Student-Teachers? A Systematic Review. *Adv Med Educ Pract.* 2023 Jul 11;14:723-739.
80. Tibballs K, A.K. Jenum, L. Kirkebøen, T.J. Berg, T. Claudi, J.G. Cooper, K. Nøkleby, S. Sandberg, J. Straand, E.S. Buhl, High prevalence of retinopathy in young-onset type 2 diabetes and possible sex differences: insights from Norwegian general practice., *BMJ Open Diabetes Res. Care* 12 (2023) e003624. <https://doi.org/10.1136/bmjdr-2023-003624>.
81. Torsvik S, Bjorvatn B, Eliassen KE, Forthun I. Prevalence of insomnia and hypnotic use in Norwegian patients visiting their general practitioner. *Family Practice* 2023; 40: 352-359. PMID: 36124938. NIVÅ 2.
82. Toussaint S.L.D, J. Ponstein, M. Thoury, R. Metivier, D.C. Kalthoff, B. Habermeyer, R. Guillard D. S. Bock, P. Mortensen, S. Sandberg, P. Gueriau, E. Aamson, Fur glowing under ultraviolet: in situ analysis of porphyrin accumulation in the skin appendages of mammals, *Integr Zool* (2023) <https://doi.org/10.1111/1749-4877.12655>.
83. Vabo S, Kjerstad E, Hunskaar S, Steen K, Brudvik C, Morken T. Acute management of fractures in primary care - a cost minimisation analysis. *BMC Health Serv Res* 2023; 23: 1291. doi: 10.1186/s12913-023-10297-x.
84. Valestrand EA, Hokstad LM, Schei E, Ofstad EH, Stenfors T, Kvernenes M. The liminal landscape of mentoring-Stories of physicians becoming mentors. *Med Educ.* 2023;57(11):1020-7.
85. Vanden Bossche D, Zhao QJ, Ares-Blanco S, Pena MPA, Decat P, Kondo N, Kroneman M, Nishioka D, Petrazzuoli F, Rortveit G, Schaubroeck E, Stark S, Pinto AD, Willems S. Addressing health inequity during the COVID-19 pandemic through primary health care and public health collaboration: a multiple case study analysis in eight high-income countries. *Int J Equity in Health* 2023;22:171. doi: 10.1186/s12939-023-01968-6.
86. Vie TL, Hufthammer KO, Rangul V, Andersen JR, Meland E, Breidablik HJ. Patterns of physical activity over 34 years in a large sample of adults: The HUNT study, Norway. *Scandinavian journal of public health.* 2023:14034948231174947. A
87. Visted E, Solbakken OA, Mæland S, Fadnes LT, Bjerrum L, Nordhus IH, Flo-Groeneboom E. Validation of a brief version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS-16) with an older Norwegian population. *European Journal of Ageing.* 2023
88. Vold JH, Chalabianloo F, Løberg EM, Aas CF, Lim AG, Vickerman P, Johansson KA, Fadnes LT. The efficacy of integrated hepatitis C virus treatment in relieving fatigue in people who inject drugs: A randomized controlled trial. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy* 2023
89. Xue P, Merikanto I, Chung F, Morin CM, Espie CA, Bjorvatn B, Cedernaes J, Landt-blom A-M, Penzel T, De Gennaro L, Holzinger B, Matsui K, Hrubos-Strøm H, Korman M, Leger D, Mota-Rolim S, Bolstad CJ, Nadorff M, Plazzi G, Reis C, Chan RNY, Wing YK, Yordanova J, Koscec Bjelajac A, Inoue Y, Partinen P, Dauvilliers Y, Benedict C. Persistent short nighttime sleep duration is associated with a greater post-COVID risk in fully mRNA-vaccinated individuals. *Translational Psychiatry* 2023; 13: 32. PMID: 36726008

VEDLEGG 1 Nytt fra Fagområdet allmenmedisin

Nytt fra Fagområdet fra allmenmedisin til hvert av de 4 numrene av Paraplyen (Hordaland legeforenings medlemsblad) i 2023,

Redigert av Steinar Hunskaar

Nytt frå Fagområde for allmenntmedisin, UiB

Framleis auka andel legar til sjukehusa

Fastlegekrisa er ikkje berre pengar og oppgåvediskusjon, men også prioritering og matematikk. Når vi får fleire legar, vert listene kortare, ikkje berre av faglege grunnar, men også av matematikk. Det er all grunn til å diskutere kva som skal vere ei «full» fastlegeliste, det har med arbeidstid og oppgåver å gjere. Men prioritering er også eit tema, nemleg kor stor del av legane ønskjer vi og treng vi i primærhelsetenesta i høve til spesialisthelsetenesta?

Dette spørsmålet har sjølv sagt ikkje eit objektivt svar, men det finst litteratur som seier at dersom ein tredel av legane arbeider i allmennpraksis i eit land, så er det indikasjon på ei sterk satsing på primærlegane. Da fastlegeordninga vart innført i 2001 låg vi i Norge omkring ein slik prosentdel (31%). Sidan har retorikken vore at vi satsar på allmennlegane, medan politikken realitet er at allmennlegeandelen har minka år for år.

Tala er ganske dramatiske, frå 2001 til i dag er det blitt over 10000 fleire legar i sjukehusa og mindre enn 1500 fleire allmennlegar. Samhandlingsreforma skulle snu på utviklinga, men det skjedd ikkje. Og utruleg nok; sjølv dei siste 4 åra med fastlegekrisa har misforholdet mellom veksten i sjukehusa og allmennpraksis faktisk vore større enn før. Prosentdelen fastlegar i høve til sjukehuslegar er no på 23 %! Altså nesten 10% lågare enn utgangspunktet i ein periode der ein systematisk har snakka om å prioritere helsetenesta utanfor sjukehus.

Dette faktum er etter mi meining eit fundamentalt nederlag for politisk styring og evne til gjennomføring av politiske visjonar.

Steinar Hunskaar

steinar.hunskaar@uib.no

Praktisk prøve i allmenntmedisin

Dei siste åra har det ikkje vore eigen eksamen i allmenntmedisin ved legestudiet ved UiB, men faget har inngått i integrerte eksamenar. For 11. semester-studentane er det no komme ei praktisk prøve, der om lag ein tredel av studentane kjem opp i allmenntmedisin.

Dei skal gjennomføre ein allmenntmedisinsk konsultasjon med pasient på inntil 20 minuttar. Deretter har eksaminator samtale med kandidaten med refleksjon rundt konsultasjonen. Forventninga er at studentane på dette stadiet skal kunne gjennomføre ein fullstendig pasientkonsultasjon, og skal kunne reflektere rundt kommunikasjon, klinisk resonnement, differensialdiagnosar og aktuelle tiltak.

Ph.d.: Søvn og jobb i luftambulansen

Tine Almending Flaa disputerte 19. januar 2023 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "Sleep and sleepiness among shift workers in the air ambulance service". I avhandlingen har Flaa undersøkt søvn og søvnighet både før, under og etter vaktuken hos redningsmenn og piloter som jobber i luftambulansen.

De ansatte hadde lave søvnighetsskårer i alle de tre ukene de ble målt, lavest i vaktuken. Noe høyere søvnighetsskårer ble funnet første dag på vakt. De ansatte la seg senere og tilbrakte mindre tid i sengen om sommeren, men tilbrakte mer tid i sengen, hadde lavere søvneffektivitet, men også høyere total søvntid i vaktuken, sammenlignet med før og etter vakt. Oppsummert viser avhandlingen at skiftordningen fungerer fint med tanke på søvn og søvnighet, trolig gitt beskyttende faktorer som basefasiliteter og at de er en høyt selektert gruppe, selv om søvnen var noe påvirket under vaktuken.

Tine Almending Flaa (f. 1990) er master i psykologi fra UiB. Doktorgradsarbeidet ble finansiert av Stiftelsen Norsk Luftambulans. Hovedveileder har vært Siri Waage og medveileder har vært Bjørn Bjorvatn, Erik Zakariassen, Ståle Pallesen, og Anette Harris.

Stipend frå AMFF

Allmenntmedisinsk forskningsfond (AMFF) har hatt tildelingsmøte for eittårige doktorgradsstipend med oppstart våren 2023. Heile seks søkarar frå vårt miljø vart tildelt nytt eller fortsatt stipend denne gongen:

Siri Dalsmo Berge, fastlege i Arendal, om samlivsproblem på fastlegekontoret.

Jørgen Breivold, allmenntlege i Bergen, om portvaktrollen.

Jonas Nordvik Dale, fastlege i Bjørnafjorden, om covid-19-pandemien og allmenntpraksis.

Ina Grung, allmenntlege i Bergen, om depresjon i allmenntpraksis.

Anita Hunsager, allmenntlege i Bergen, om akutt helsehjelp ved selvskaading.

Ingjerd Jøssang, allmenntlege i Stavanger, om medisinsk uforklarte plager.

Ledende forskere på skiftarbeid fra UiB

Journal of Occupational Medicine and Toxicology har i en artikkel rangert miljø og personer innen forskning om skiftarbeid 2012-2021. UiB kommer på tredje plass i verden over institusjonene og på listen over forskere kommer professor i allmenntmedisin Bjørn Bjorvatn på første plass med 36 vitenskapelige publikasjoner.

Ph.d.: Akutte innleggelser i sykehus

Jesper Blinkenberg disputerte 3. februar 2023 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "Acute hospital admissions - a registry-based study of general practitioners' and out-of-hours doctors' roles as gatekeepers in Norway". Fastlegene og legevaktlegene står for to tredeler av akuttinnleggelser i sykehus. Det er stor variasjon andel av pasientene som legene legger inn. Leger som legger inn en lav andel, gir mindre belastning på sykehusene, men alvorlige tilstander kan bli oversett.

Fastlegene la inn 1 % av pasientene fra fastlegekontoret, mens legevaktlegene la inn 11 % av pasientene. Mage- og brystmerter var de vanligste diagnosene, for mange av disse pasientene ble det ikke påvist alvorlig sykdom på sykehuset. Avhandlingen bekrefter at vurderingene som gjøres hos fastlege og legevakt er avgjørende for belastningen på helsetjenesten og for pasientsikkerheten.

Jesper Blinkenberg (f. 1969) er utdannet lege fra UiB, spesialist i allmenntmedisin og fastlege og legevaktlege i Askøy. Han er også leder for Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin. Hovedveileder har vært professor Steinar Hunskaar og 18 medveileder professor Øystein Hetlevik.

Nytt frå Fagområde for allmenmedisin, UiB

Vestlandslegen startar i Stavanger!

Den nye studieplanen i medisin ved UiB, Vestlandslegen, bygger på ein moderne og desentral studiemodell, der dei tre første åra er i Bergen, og dei tre siste i Bergen, Stavanger, Haugesund eller Førde. Den desentrale praksismodellen som UiB har hatt i over 20 år med utplassering av studentar i praksis i visse fag ved dei samarbeidande sjukehusa desse stadane, skal no utvidast og utviklast til fullverdige studiemodellar der nokre av studentane skal ha fullverdig utdanning og avslutte studiet med eksamen utanfor Bergen.

Framleis er Bergen og Haukeland universitetssjukehus hovudbasen for dei fleste studentane, men i august 2023 startar ei lita gruppe studentar for første gong i fjerde studieår ved Stavanger universitetssjukehus. For Førde og Haugesund er det framleis noko inn i framtida, og det trengs også tildeling av fleire studieplassar.

Også for praktisk og teoretisk undervisning i allmenmedisin representerer Vestlandslegen mange spennande utfordringar. Dei første tilsette i vårt fag er på plass, sjølv om hovudundervisninga og utplassering i praksis ikkje skjer før om meir enn 2 år, i sjettede studieår. Men mykje skal planleggast innan den tid, og det er også lagt opp til både innføring i allmenmedisin og mindre drypp av allmenmedisinsk klinikk allereie dette året.

Fastlegane i Rogaland har vore flinke til å ta i mot studentar frå Bergen i praksis i mange år. Etter kvart som fleire av studentane blir busett og får klinikken i Stavanger, blir det logisk at desse studentane også kan få praksis i nærområdet, og dermed sleppe å reise bort frå studiestaden. Dette kan også gje nye samarbeidsformer i undervisninga.

Steinar Hunskaar

steinar.hunskaar@uib.no

Praksisveilederkurs i september 2023

Etter 2 år med pandemi inviterer UiB igjen til et spennende kurs for praksisveiledere. Det tradisjonelle Vinterkurset flyttes til 17.-19. september 2023, og til det fagre stedet Stalheim nær Voss. Tema for kurset denne gang er «Læring gjennom klinisk praksis».

Emnekurset inneholder øvelser, kombinert med enestående tilgang til kunnskap og teori fra noen av de fremste internasjonale kapasitetene innen medisinsk pedagogikk. Dette fordi emnekurset foregår sammen med konferansen «First Nordic Conference on Medical Workplace Learning», som arrangeres av Fagområde for allmenmedisin ved UiB. Påmelding via våre nettsider.

To priser til professor Lars Thore Fadnes

Professor i allmenmedisin Lars Thore Fadnes har våren 2023 vunnet to prestisjetunge priser innen forskningsformidling. Han er leder for forskningsgruppen HEMIX i Fagområde for allmenmedisin og også forskningsleder for Bergen Addiction Research ved Avdeling for rusmedisin i Helse Bergen.

Formidlingsprisen fra Det medisinske fakultet ble tildelt på bakgrunn av formidling om kosthold, kronisk sykdom, leveutsikter og rusrelatert forskning. På samme grunnlag ble han tildelt *Meltzerprisen for fremragende forskningsformidling*, fra UiB.

Fadnes har de siste årene vært synlig i nasjonale og internasjonale media en rekke ganger. Listen er lang over store aviser og fjernsynskanaler der Fadnes har blitt intervjuet eller at forskningen hans har vært hovedoppslag. Eksempler er kanaler som CNN News, Le Monde og The Times, Bergens Tidende, Aftenposten og NRK. Han er medforfatter av boken "Plantebasert kosthold – fra liten til stor" som ble gitt ut i 2021, og har ellers skrevet en rekke kronikker og bokkapittel om migrasjonshelse, ernæring hos spedbarn, epidemiologi, samt kosthold og ruslidelser i allmenpraksis. Fadnes er også medlem i Nasjonalt råd for ernæring.

Stipend frå AMFF

Allmenmedisinsk forskningsfond (AMFF) har hatt tildelingsmøte for eittårige doktorgradsstipend med oppstart hausten 2023. Heile seks søkarar frå vårt miljø vart tildelt nytt eller framhald av stipend denne gongen:

Jørgen Breivold, allmenlege i Bergen, om portvaktrollen.

Anneli Borge Hansen, allmenlege i Bergen, om depresjonsbehandling.

Lars Aga Haugom, fastlege i Bjørnafjorden, om urinvegsinfeksjonar.

Kristian Myklevoll, fastlege i Stord, om vaktlegars handtering av raude responsar.

Sharline Riiser, fastlege i Sogndal, om depresjonsomsorg i allmenpraksis.

Isabel Sebjørnsen, forsker ved Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin, om skrupelighet hos akutt sjuke eldre.

Professoropprykk til Mette Tollånes

Vi gratulerer Mette Tollånes, førsteamanuensis i bistilling ved Fagområde for allmenmedisin og overlege ved Noklus, som etter vurdering av vitenskapleg og utdanningsfagleg kompetanse har fått opprykk til professor.

Ph.d.: Akuttmedisin utenfor sykehus

Dag Ståle Nystøyl disputerte 8. Mars 2023 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "Interactions between the Helicopter Emergency Medical Service (HEMS) and Primary Emergency Health Care in Norway". Pasienter som trenger luftambulans, men som ikke får det på grunn av hindringer i vær eller andre årsaker, i liten grad taper leveår. Ambulansepersonell og legevaktleger har en viktig rolle i de tilfellene der luftambulansen ikke er tilgjengelig. Avhandlingen viser også at det ikke ble flere oppdrag for luftambulansen når legevaktdistriktene ble større.

Avhandlingen viser at det akuttmedisinske systemet utenfor sykehus i Norge er godt og fleksibelt. Bekymringen om at luftambulans brukes til oppdrag hvor legevaktlege er tilgjengelig, ble ikke bekreftet.

Dag Ståle Nystøyl (f. 1983) er utdannet lege ved UiB i 2010. Han er spesialist i allmenmedisin og jobber som fastlege på Stord og som legevaktlege ved Sunnhordland interkommunale legevakt. Han har vært ansatt i Stiftelsen Norsk Luftambulans og tilknyttet Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin. Hovedveileder har vært professor Erik Zakariassen og medveileder har vært professor Steinar Hunskaar.

Nytt frå Fagområde for allmenntmedisin, UiB

Kven definerer allmenntmedisin?

Overskrifta er både eit betimeleg spørsmål og ei retorisk utfordring for eit breitt klinisk fag. Ord er viktige signalbærarar, og for vårt vedkommande er allmenntmedisin faget, medan allmenntpraksis er utøvinga og allmenntlegen utøvaren.

Det er mange som har rett til eller tar seg rett til å meine noko om faginnhaldet. Lover, forskrifter og avtalar definerer først og fremst praksis og legen. Tradisjon, erfaring, lærebøker, retningslinjer, kunnskapsbasen og ulike former for konsensusdokument definerer på ein ganske ulen måte kva allmenntlegar skal drive med og er kompetente til, i vårt land og i andre land sine helsesystem. Og rammene er vide, med det medisinsk forsvarlege som ei overordna rettesnor.

Dette fører til at faget allmenntmedisin sitt kliniske innhald kan variere ganske mykje mellom legane, basert på utdanning og erfaring, interesser og drivarar. Men som alle allmenntlegar kjenner til, så er det også mange andre som meiner noko om kva allmenntmedisin er og kva vi skal drive med. Det kan vere pasientgrupper, ekspertgrupper, våre kollegaer på sjukehus, forskarar med spesialinteresser eller media og politikarar. Men det summerer seg likevel til at å finne balansen mellom alt dette i stor grad blir overlatt til den enkelte legen.

Gjennom det eg les, ser og høyrer har eg i det siste tenkt om det burde ha vore gjort eit nytt samla fagleg arbeid på denne fronten. På 1980-talet vart det for mange fagarbeidd ut konsensusdokument for konkrete avgrensingar mellom allmenntpraksis og spesialistpraksis. Kan det vere tid for ei slik tilnærming igjen?

Steinar Hunskaar
steinar.hunskar@uib.no

Hjelp mot utbrenthet hos fastleger

Senter for kvalitet i legetjenester (SKIL), som holder til i Alrek helseklynge, skal i samarbeid med Villa Sana tilby et kurstilbud til leger om arbeidssituasjon og utbrenthet. Tilbudet er tilgjengelig for alle kommuner i landet, og SKIL tilbyr en mal for kursinnholdet. Legene skal lære hvordan de kan kjenne igjen symptomer på

utbrenthet hos seg selv og andre, og lære om gode mestringsstrategier og støttetilbud. På kurset skal legene også diskutere hvordan de kan forholde seg til kollegaer som sliter.

I den nye utgaven av boka *Allmenntmedisin* (omtalt annet sted i spalten), er utbrenthet for første gang omtalt som symptom og tilstand, med vekt på helsepersonell.

Evaluering x 2 av allmenntmedisin

Universitetsmiljøa vert av og til evaluert av eksterne instansar, no vert det gjennomført to evalueringar der allmenntmedisin er involvert.

Norges forskningsråd (NFR) skal evaluere medisinsk forskning, og Institutt for global helse og samfunnsmedisin har plukka ut Fagområde for allmenntmedisin som eitt av miljøa som skal delta. Eit internasjonalt fagpanel skal evaluere forskningsaktiviteten og forskningskvaliteten, men ikkje minst skal ein vurdere forskinga sin relevans for sentrale samfunnsområde. Evalueringa skal resultere i råd til institusjonane, NFR sjølv og dei involverte departementa.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) har starta evaluering av medisinstudia i Norge. Prosjektet skal gje kunnskap om utdanningskvaliteten, og den skal bidra til kvalitetsutvikling ved å fremme erfaringsutveksling, finne utfordringar og gje råd om tiltak for vidare kvalitetsutvikling. Både studentar, tilsette og fakulteta skal bidra med informasjon gjennom spørreskjema. Undervisninga i allmenntmedisin vert evaluert både når det gjeld teoridelen og praksisdelen, og det vil bli gjort ei rekke samanlikningar mellom dei ulike studiestadane. Dei desentrale studiemodellane vil ha særskilt fokus i arbeidet.

Legevaktpodden – nyttig for legevakt

Samarbeidspartnarane i Alrek helseklynge har ei tid utgitt podkastepisodar under tittelen *Alrekpodden*, om ulike prosjekt. Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (NKLM) har deltatt med episodar om ulike tema relatert til legevakt, som bruk av video i legevaktssentralen, smittevernustyr, akuttinnleggingar i sjukehus og om

brukarundersøkingar blant pasientar som har vore ved legevakt.

No startar NKLM med *Legevaktpodden*, i samarbeid med Alrekpodden, men som ein eigen serie. Innhaldet i episodane, som er på nokre få minuttar, er berekna på legevakttilsette og på folk flest.

Episodane kan finnast via legevaktmedisin.no eller ved å søke Legevaktpodden på Spotify.

Ny utgave av boka Allmenntmedisin

"Allmenntmedisin" er fjerde utgave av læreboken i allmenntmedisin som er skrevet for legestudentene og for allmenntleger i klinisk praksis. Den nye utgaven er oppdatert og revidert med nye kapitler, og er oppdatert av boken som sist kom i 2013.

Professor Steinar Hunskaar er hovedredaktør, og har sammen med nesten 60 medforfattere hatt ansvaret for den nye utgaven, deriblant en rekke fagpersoner fra instituttmiljøet i Bergen og blant allmenntleger ellers på Vestlandet.

Som før legges det stor vekt på å beskrive symptomer og sykdommer som er relevante for allmenntleger og for studenter som skal lære allmenntmedisin, og å vise hvordan allmenntmedisinsk arbeid utføres i praksis med tanke på utredning og behandling av de vanligste tilstandene.

Boken regnes som et løft for allmenntmedisin, og utgivelsen ble markert med et arrangement i Bergen i august og også på allmenntmedisinsk universitetsmøte i Trondheim i september.

Møte om forskning i primærhelsetjenesten

27. september 2023 blir det arrangert et åpent nasjonalt møte om forskning i primærhelsetjenesten i Alrek helseklynge. Målgruppen er primærhelsetjenesteforskere, klinikere, brukere, registreiere, beslutningstakere og andre interesserte, og formålet er å stimulere til mer og bedre forskning i primærhelsetjenesten og styrke samarbeidet mellom de ulike miljøene som jobber med slik forskning. Møtet er et samarbeid mellom de allmenntmedisinske forskningsmiljøene i Bergen og Forskningsgruppen RegForsk ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie (NTNU).

Nytt frå Fagområde for allmenmedisin, UiB

Fastlegen må også kunne vere lærar og forskar!

Denne hausten har mange skrivne høyringsuttale til regjeringa med utgangspunkt i ekspertutvalet for fastlegeordninga, med tanke på forventna endringar i 2024 og 2025. Legeforeninga har i sin uttale også tatt for seg tema som gjeld forskning og undervisning. Men denne gongen har også dei allmenmedisinske akademiske miljøa ved universiteta skrivne ein felles uttale, eit arbeid som har vore leia frå Bergen.

Med utgangspunkt i at også utdanning og forskning er avgjerande for ei berekraftig allmenlegeteneste i Norge, har uttalen formulert ei rekke forslag:

Vi meiner at supervisjon, undervisning og utvikling av pedagogisk kompetanse må telle som ein del av fastlegen sine kommunale oppgåver og også gje utteljing i spesialiseringa. Kommunane må få plikt til å ha studentar i praksis. Det må lagast finansieringsordningar for praksisplassar på fastlegekontora, med kompensasjon for reelle utgifter i praksisperioden. Fastlegane må få gode tilbod om å utvikle rettleiarkompetanse.

Skeivfordelinga av pengar til forskning mellom allmenmedisin og føretaka må minkast, og forskning må bli ein lovfesta del av oppdraget til primærhelsetenesta. Det må tilførast meir og langsiktig finansiering til AMFF, dei fire forskingseiningane (AFE) og PraksisNett.

Fastlegar må enkelt kunne kombinere fastlegearbeid med forskarstilling. Fastlegeordninga må ha rom for at nokre legar ikkje arbeider fulltid som fastlegar, men kombinerer fastlegerollen med stilling som undervisar eller forskar.

Steinar Hunskaar
steinar.hunskaar@uib.no

Hørt om OSKE?

OSKE er et akronym for Objektiv Standardisert Klinisk Eksamen. Dette er en stasjonseksamen som på medisinstudiet ved UiB brukes etter tredjeåret og også som en del av slutteksamen. Hovedprinsippet ved OSKE er standardiserte kliniske oppgaver slik at alle studentene bedømmes mest mulig likt etter like kriterier på like oppgaver. En

OSKE-oppgave har en tittel, en utstyrsliste og en instruksjon om hva «pasienten» (en markør eller skuespiller) skal si, gjøre eller vise. For å sikre standardisert vurdering, finnes et skåringskjema til sensor.

Studentene som er kommet halvveis, blir testet i tolv ulike OSKE-oppgaver, hvor én alltid er fra allmenmedisin. De har åtte minutter på hver oppgave, før de forflytter seg til neste stasjon. Ved avslutningen av medisinstudiet inngår OSKE som en av tre eksamener, der alle må bestås. Her har OSKE ni oppgaver på 15 minutter, der to alltid kommer fra allmenmedisin.

Allmenmedisin legger ned mye arbeid i å utvikle gode OSKE-oppgaver. I tillegg til å lage oppgaver, skal våre stasjoner også bemannes med sensorer fra allmenmedisinnmiljøet.

Kloke valg på Nidaroskongressen

Hele sju undervisere fra Fagområdet for allmenmedisin var med da NFA sin faggruppe mot overdiagnostikk arrangerte emnekurs for 55 deltakere under årets Nidaroskongress om "Håndtering av overdiagnostikk og overbehandling i allmennpraksis". Blant underviserne var Kirsti Malterud, Eivind Meland, Thomas Omdal, Jørgen Breivold, Christine Gulla, Steinar Hunskaar og Stefan Hjörleifsson.

Rolf M. Tande vinner praksisveilederprisen

Praksisveilederprisen har årlig siden 2001 blitt tildelt en allmenlege på Vestlandet som i kontakten med studentene har vist stor evne til å formidle faglig entusiasme og klinisk kompetanse. Prisvinneren blir kåret etter nominasjoner fra studentene. Prisen for 2022 ble nylig tildelt Rolf Martin Tande fra Masfjorden. Han er en svært erfaren fastlege og kommunelege, med over 30 års fartstid. Tande har utmerket seg som en strateg og entreprenør med løsninger som har blitt nasjonale. Både innen legevakt og beredskap har Tande gått i bresjen. Eksempler er interkommunalt samarbeid, Nordhordland helsehus samt oppbyggingen av ALIS-Vest.

Nominasjonen fremhever hans entusiasme og tilgjengelighet for veiledning. Tande anses som en rollemodell og et forbilde innenfor utøvelsen av faget allmenmedisin.

Filosofisk poliklinikk - tenketank i 25 år

4. oktober 2023 var det både 25-årsmarkering og generasjonsskifte i Filosofisk poliklinikk. Kveldens tema var «Å stille diagnose på medisinen», men møtet markerte også at Edvin Schei takket for seg som leder gjennom 25 år. Ny leder er Caroline Engen, som sammen med Knut Eirik Eliassen og Eivind Valestrand skal stake opp den videre kursen for poliklinikken.

Filosofisk poliklinikk arrangerer åpne debattmøter om medisinsk-filosofiske spørsmål. Poliklinikken utgjøres av en gruppe leger, filosofer og studenter ved UiB, som ønsker å skape en arena for diskusjon og intellektuell dugnad. Samtidig med markeringen kom en kronikk i Tidsskriftet nr. 14 der Schei ser tilbake på de 25 årene.

Bærekraft på legekantoret

Dette er tittelen på Norsk forening for allmenmedisins satsing for å spre informasjon om Gjør kloke valg-kampanjen til legekantor og pasienter. Målet er å motvirke ikke-bærekraftig bruk av den felles, offentlige helsetjenesten i Norge. Prosjektet ledes av førsteamanuensis Stefán Hjörleifsson ved Fagområdet for allmenmedisin (FAM) ved UiB, i samarbeid med professor Linn Getz ved NTNU.

Prosjektet har en rekke aktiviteter, som innslag til bruk på venteromsskjermer og en podcasterie. Noklus har nylig lansert et kort digitalt kurs om overaktivitet beregnet for hele fastlegekontoret. Kurset er utviklet av Mette Tollånes som er overlege i Noklus og professor II ved FAM, i samarbeid med SKIL og Stefan Hjörleifsson. Kurset er gratis og finnes på nettsidene til Noklus. Hjemmesiden til Bærekraft på legekantoret finner du på NFAs nettsider. I 2024 vil Bærekraft på legekantoret arrangere et klinisk emnekurs på Allmenmedisinsk våruke i Trondheim (24.-26. april).